

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

ΕΣΤΙΑ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Μία έρευνα για τον Προσωπικό Αριθμό

Νοέμβριος 2024

ΕΣΤΙΑ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Μία έρευνα για τον Προσωπικό Αριθμό

Από τις αρχές του περασμένου καλοκαιριού, αφότου εξαγγέλθηκε η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος που θα ρύθμιζε τα σχετικά με την χορήγηση του Προσωπικού Αριθμού (ΠΑ) για τις αρχές Φθινοπώρου, έχει ενταθεί η συζήτηση σχετικά με τον χαρακτήρα, τη χρήση, τις δυνατότητες ή περιορισμούς του καθώς και τη σχέση του με τις νέες ταυτότητες. Η παρούσα μελέτη ολοκληρώθηκε υπό μορφή σημειώσεων στις αρχές του Σεπτεμβρίου για ίδια χρήση με σκοπό την κατανόηση θεμελιωδών αρχών γύρω από τον τρόπο λειτουργίας του ΠΑ και των πληροφοριακών συστημάτων που σχετίζονται με αυτόν. Ερμηνεύονται δεδομένα διαθέσιμα στο διαδίκτυο και επιχειρείται απάντηση σε ερωτηματικά που προέκυψαν αλυσιδωτά, αρχής γενομένης από την ανάγνωση της Γνωμοδότησης 1/2024 της ΑΠΔΠΧ επί του Σχεδίου Διατάγματος για τον Προσωπικό Αριθμό. Σε καμία περίπτωση δεν διεκδικεί αυθεντία.

Όλα κλίνουν στον ΑΦΜ

Προϊστορία της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων ΓΓΠΣ (gsis).

Από την επίσημη Ιστοσελίδα της ΓΓΠΣ, πληροφορούμαστε¹:

- Η ιστορία των συστημάτων που έχουμε σήμερα από τα οποία εξαρτάται και ο Προσωπικός Αριθμός, ξεκινά από το **1979**, όπου ενοποιούνται «οι τρεις Μηχανογραφικές Υπηρεσίες του Υπ. Οικονομικών (Φορολογίας, Τελωνείων και Γεν. Λογ. του Κράτους) με στόχο ένα ενδυναμωμένο Μηχανογραφικό Κέντρο του Υπ. Οικονομικών - ΜΗ.Κ.Υ.Ο.».
- Σε αυτήν την ιστορική αναδρομή, χρήσιμο είναι να αναφερθεί και ο Ν.1599/**1986** περί νέων ταυτοτήτων και ΕΚΑΜ.
- Το **1988** το άνω μηχανογραφικό κέντρο (ΜΗ.Κ.Υ.Ο.) εξελίσσεται σε Κέντρο Πληροφορικής του Υπ. Οικονομικών (ΚΕ.Π.Υ.Ο.).
- Το **1997** «συστήνεται η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών». Σ' αυτήν θα υπαχθεί το ΚΕ.Π.Υ.Ο και άλλοι συναφείς φορείς. Υλοποιούνται μεγάλα έργα όπως τα **TAXISnet**, **TAXIS** και άλλα. Με την ενεργοποίηση του TAXIS, **καθιερώνεται και ο ΑΦΜ** με υποχρεωτική χορήγηση για τις περιπτώσεις που ορίζονται από την ΥΑ 1027411/842/ΔΜ (ΦΕΚ Β193/3-3-**1998**, περί υποχρεωτικής χορήγησης Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) και διαδικασιών απόδοσής του), στην οποία θα αναφερθούμε και πιο κάτω.
- Το **2013**, αρμοδιότητες, πόροι και προσωπικό της Γ.Γ. της ΚΕ.Π.Υ.Ο που υπάγεται στην Γ.Γ.Π.Σ. μεταφέρονται στην Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων (ΓΓΔΕ)² του Υπουργείου Οικονομικών πάντα. Την ίδια χρονιά γίνεται ανακαθορισμός της εσωτερικής διάρθρωσης της ΓΓ ΚΕ.Π.Υ.Ο. της Γ.Γ.Π.Σ. Για πρώτη (ίσως) φορά γίνεται λόγος για **Διαλειτουργικότητα** με τη σύσταση του **Τμήματος Γενικών Εφαρμογών και Διαλειτουργικότητας** για την εξασφάλιση αλληλεπιδράσεων μεταξύ των δημοσίων διοικήσεων και την τήρηση σχετικού αρχείου διαλειτουργικότητας της Γ.Γ.Π.Σ (ΦΕΚ Β2289/13-09-2013). **Η**

¹ <https://www.gsis.gr/ggpsdd/istoriki-anadromi>

² <https://bit.ly/4eScYtv>

διαλειτουργικότητα αποτελεί κομβικότατο σημείο στην εξέλιξη των συστημάτων.

- Το **2014**, η ΓΓ ΚΕ.Π.Υ.Ο. μετονομάζεται σε Γενική Διεύθυνση Υποδομών και Υπηρεσιών Πληροφορικής Επικοινωνιών³ και δημιουργήθηκε η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και Διοικητικής Υποστήριξης (Γ.Γ.Π.Σ. & Δ.Υ.), ενώ το **2017** για μία ακόμη φορά αναδιαρθρώνεται η ΓΓΠΣ. **«Λόγω του εξειδικευμένου αντικειμένου της ΓΓΠΣ ως προς τον τομέα της Πληροφορικής και λόγω της πολυπλοκότητας και της ποικιλομορφίας υποστήριξης των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών, αλλά και άλλων φορέων της Δημόσιας Διοίκησης (που αξιοποιούν υποδομές της προκειμένου να επιτευχθούν σχετικές οικονομίες κλίμακας στο σύνολο του Δημοσίου Τομέα) εξελίσσεται σε διακριτή Γραμματεία. Τόσο η αποστολή της, όσο και οι δράσεις που έχει αναλάβει, την καθιστούν Γενική Γραμματεία που λειτουργεί πέραν του πλαισίου της υποστηρικτικής μονάδας για θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης του Υπουργείου Οικονομικών».**
- Το **2016** τίθεται σε λειτουργία το **Κέντρο Διαλειτουργικότητας (ΚΕ.Δ)** του Υπουργείου Οικονομικών. Το **«Κέντρο Διαλειτουργικότητας (ΚΕ.Δ)»** είναι το **Πληροφοριακό Σύστημα του Υπουργείου Οικονομικών** το οποίο συνιστά ένα **ενιαίο περιβάλλον (υποδομή) εγκατάστασης/χρήσης διαδικτυακών υπηρεσιών** διαμέσου του οποίου λαμβάνει χώρα **ανταλλαγή επιχειρησιακών δεδομένων** που αφορούν σε πολίτες και επιχειρήσεις, **μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και φορέων του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα»** (ΦΕΚ Β1710/18-05-2017)⁴. Ως Διαλειτουργικότητα το 2016 εννοούνταν η διασύνδεση των βάσεων δεδομένων με το Υπουργείο Οικονομικών και τα εξελιγμένα πληροφοριακά συστήματά του. Είναι η αρχή της λειτουργίας «όλα σε ένα». Δεν είναι βέβαια ελληνική καινοτομία, αλλά ακολουθεί ευρωπαϊκές οδηγίες (Interoperable Europe)⁵.
- Η Γεν. Γραμ. Δημοσίων Εσόδων του ΥπΟικ, από το **2017** μετονομάζεται σε Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων⁶, -η γνωστή ΑΑΔΕ- και λογοδοτεί (υπόκειται σε έλεγχο) στο ελλ. Κοινοβούλιο. Μία μνημονιακή αξίωση⁷ ελέγχου από τους δανειστές. Ο όρος «Ανεξάρτητη

³ https://web.archive.org/web/20241005192901/https://www.e-forosimv.gr/docs/1059545_7_4_2014.pdf

⁴ <https://www.forin.gr/articles/article/21323/d-s-a-e-4014815-eks-2016>

⁵ Περισσότερα στα α) <https://joinup.ec.europa.eu/interoperable-europe> και β) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1970

⁶ <https://bit.ly/4gQswzR>

⁷ Από την 1η Ιανουαρίου 2017 *συνιστάται Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή χωρίς νομική προσωπικότητα με την επωνυμία «Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων» (ΑΑΔΕ), με σκοπό τον προσδιορισμό, τη βεβαίωση και την είσπραξη των φορολογικών, τελωνειακών και λοιπών δημοσίων εσόδων, που άπτονται του πεδίου των αρμοδιοτήτων της.*

Η ΑΑΔΕ απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας, διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας και δεν υπόκειται σε έλεγχο ή εποπτεία από κυβερνητικά όργανα, κρατικούς φορείς ή άλλες διοικητικές αρχές. Η ΑΑΔΕ υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής.

Ο πρόεδρος, τα μέλη του Συμβουλίου Διοίκησης, ο Εμπειρογνώμονας και ο Διοικητής κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, δεσμεύονται μόνο από το νόμο και τη συνείδησή τους και δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό έλεγχο ούτε σε διοικητική εποπτεία από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές ή άλλον δημόσιο ή ιδιωτικό οργανισμό. Και επίσης «η Αρχή δεν υπόκειται σε ιεραρχικό έλεγχο ή εποπτεία από τον Υπουργό Οικονομικών», <http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/act/2016/4389>.

«Η Αρχή είναι ουσιαστικά η αποκλειστικά αρμόδια για την επιβολή, τη βεβαίωση και είσπραξη των φορολογικών εσόδων του Κράτους και στο πλαίσιο αυτό οι υπηρεσίες της μπορούν να διενεργούν ελέγχους, να καταλογίζουν φόρους και πρόστιμα και να επιδιώκουν την είσπραξη όλων των φορολογικών εσόδων που βεβαιώνονται

Αρχή» είναι καθαρό αποτύπωμα του μνημονιακού ελέγχου στα οικονομικά της χώρας και τα δικά μας⁸. Όσο υπάρχει, το κουμάντο το κάνουν άλλοι.

- Το 2019, για ακόμα μία φορά η ΓΓΠΣ μετονομάζεται σε ΓΓΠΣ Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΠΣΔΔ) και μεταφέρεται στο νεοσύστατο **Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης**. Πλέον διαχειρίζεται τα **πληροφοριακά συστήματα όλων των υπηρεσιών του Υπουργείου ΨΔ**, του **ΥπΟικ** και **φιλοξενεί τα συστήματα της ΑΑΔΕ** και άλλων φορέων της Δημόσιας Διοίκησης.

Εννοείται ότι και το **Κέντρο Διαλειτουργικότητας** ως υπαγόμενο στην ΓΓΠΣ, στο εξής αναφέρεται στο ΥΨΔ υλοποιώντας το Νέο Εθνικό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας⁹ που «*καλύπτει τις απαιτήσεις της κείμενης Ευρωπαϊκής και Ελληνικής νομοθεσίας, καθώς και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Διαλειτουργικότητας (European Interoperability Framework – EIF), το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 23 Μαρτίου 2017 (COM (2017) 134) και παρέχει συγκεκριμένες οδηγίες για τη δημιουργία διαλειτουργικών ψηφιακών δημοσίων υπηρεσιών*».

- Το 2023 έχουμε μία ακόμα συγχώνευση και μετονομασία της ΓΓΠΣ, την νυν ισχύουσα, σε ΓΓΠΣ και Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ΓΓΠΣΨΔ).

είτε με την υποβολή φορολογικών δηλώσεων είτε με τη διενέργεια ελέγχων. Μπορούν δε, στο πλαίσιο των διαδικασιών είσπραξης των εσόδων, προβαίνουν σε δεσμεύσεις τραπεζικών λογαριασμών και σε κλείσιμο επιχειρήσεων φοροπαραβατών, καθώς και σε κατασχέσεις καταθέσεων, εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων ασυνεπών οφειλετών του Δημοσίου», <https://bit.ly/3XRKbHL>.

«Στόχος από την αρχή ήταν να ξεκοπεί ο σχεδιασμός και η είσπραξη των εσόδων του κράτους από οποιαδήποτε πολιτική παρέμβαση και να διαμορφωθεί ένας αμιγώς τεχνοκρατικός μηχανισμός, ο οποίος μακριά από τις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες θα βλέπει μόνο αριθμούς, θα εκπονεί επιχειρησιακά σχέδια επιβολής και είσπραξης νέων φόρων και κυρίως θα ελέγχεται απ' ευθείας από τους δανειστές και θα αναφέρεται «αδιαμεσολάβητα» σ' αυτούς», <https://www.dnews.gr/eidhseis/oikonomia/107415>.

⁸ «...συχνά δε η σύστασή τους (των Ανεξαρτ. Αρχών) συνιστά εκπλήρωση υποχρέωσης της Ελληνικής Δημοκρατίας ως κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

«Το βασικό χαρακτηριστικό των παραπάνω μορφωμάτων είναι η ενδοδιοικητική ανεξαρτησία τους: Οι Ανεξάρτητες Αρχές... δεν υπάγονται σε ιεραρχικό έλεγχο εκ μέρους του καθ' ύλην αρμόδιου υπουργού. Με άλλα λόγια, η άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και οι πράξεις που εκδίδουν δεν υπόκεινται σε έλεγχο νομιμότητας (πολλώ δε μάλλον σε έλεγχο σκοπιμότητας) από τον Υπουργό. Περαιτέρω, τα μέλη τους διαθέτουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία... Η λειτουργική ανεξαρτησία έγκειται στη μη υπαγωγή τους στον ιεραρχικό έλεγχο ή στη διοικητική εποπτεία του Δημοσίου, ούτε φυσικά σε εντολές, διαταγές, οδηγίες ή παρεμβάσεις κάθε τύπου... Επιβάλλεται να τονιστεί ότι οι δικονομικές διατάξεις που διέπουν τον δικαστικό έλεγχο των Ανεξάρτητων Αρχών, αφενός, είναι διάσπαρτες και, αφετέρου, παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις. Θέτουν σε δοκιμασία τη διάκριση μεταξύ ακυρωτικών διαφορών και διαφορών ουσίας...», <https://www.syntagmawatch.gr/my-constitution/ti-ine-oi-anexartites-arches-kai-se-ti-chrisimevoun/>

⁹ <https://www.e-gif.gov.gr/>

Κέντρο Διαλειτουργικότητας (ΚΕ.Δ.) (ΦΕΚ Β3990/1-11-2019)

Όπως είδαμε, εν έτει 2016 το ΚΕ.Δ. εξασφάλιζε την ανταλλαγή επιχειρησιακών δεδομένων μεταξύ ΥπΟικ και φορέων δημοσίου. Από το 2019 γίνεται το πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Ψηφ. Διακυβέρνησης που έχει ως αποστολή την έγκριση και διάθεση διαδικτυακών υπηρεσιών μεταξύ των φορέων του Δημοσίου, του ευρύτερου Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα. **Αναπτύχθηκε με στόχο τη διασύνδεση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών του Δημοσίου**¹⁰. Το ΚΕ.Δ. αποτελεί τη μοναδική ηλεκτρονική πλατφόρμα για τη διαλειτουργικότητα και ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των φορέων¹¹. Μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα σε φορείς να αναπτύξουν λογισμικό εξυπηρετητή/πελάτη ώστε να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του.

Ένας χοντρικός Τρόπος Λειτουργίας

Προϋπόθεση λειτουργίας του ΚΕ.Δ. είναι ένας Φορέας Πάροχος (αυτός που διαθέτει τα δεδομένα μέσω ΚΕ.Δ. σε άλλους φορείς) κι ένας Φορέας Καταναλωτής (αυτός που αξιοποιεί τα δεδομένα του παρόχου μέσω ΚΕ.Δ).

Το ΚΕ.Δ. δεν διαχειρίζεται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (όπως πχ οφειλές στο Δημόσιο), αλλά επεξεργάζεται τα αιτήματα των φορέων, τους λόγους που γίνονται, το όφελος της υπηρεσίας και αξιολογεί εν γένει αν θα πραγματοποιηθεί διασύνδεση ή όχι, ώστε στη συνέχεια να την υλοποιήσει. Διατηρεί επίσης αρχείο καταγραφής των υπηρεσιών, αιτημάτων κλπ.

Για να γίνει αυθεντικοποίηση, ταυτοποίηση του χρήστη και έλεγχος των αρμοδιοτήτων του απαιτούνται οι κωδικοί του Taxisnet καταρχήν ή όπως αλλιώς υποδείξει η ΓΓΠΣ. Το taxisnet ανήκει στην ΑΑΔΕ και από το 2021¹² ονομάζεται myAADE¹³.

Π α ρ ά δ ε ι γ μ α : «*Διασταύρωση IBAN - ΑΦΜ*¹⁴ από Τράπεζες μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας». Όταν στα χρόνια των lockdown μπαίναμε στην πλατφόρμα του gov.gr για να δηλώσουμε τεστ, νόσηση κλπ, εκτός από τους κωδικούς taxis δινόταν η δυνατότητα χρήσης και των κωδικών e-banking! Μετά την πληκτρολόγηση των κωδικών, το e-banking¹⁵ κάνοντας χρήση του δικού του “τομεακού αναγνωριστικού” (IBAN) επιβεβαιώνει την ταυτότητά μας και εγγυάται γι’αυτήν στο taxis διά μέσου του ΚΕ.Δ., ώστε να αντιστοιχιστεί το ΑΦΜ μας. Η δουλειά του ΚΕ.Δ. είναι να επεξεργαστεί το αίτημα της τράπεζας για διασύνδεση με το gov.gr, να το εγκρίνει και να προχωρήσει στη διασύνδεση. Στην συνέχεια ακολουθεί η συναλλαγή με το gov.gr και την υπηρεσία που επιθυμούμε.

Με την χρήση διαλειτουργικότητας αποφεύγονται δικαιολογητικά, επικαιροποίηση στοιχείων σε επιμέρους φορείς. Οι τραπεζικοί οργανισμοί ζητούν τακτική επικαιροποίηση στοιχείων. Το Δημόσιο βάζει τις Τράπεζες στο παιχνίδι της ταυτοποίησης, διότι η συναλλαγή μαζί τους είναι πολύ συχνότερη από ό,τι με τις Υπηρεσίες Δημοσίου.

¹⁰ <https://mindigital.gr/archives/1525>

¹¹ <https://gsis.gr/dimosia-dioikisi/ked>

¹² <https://www.cnn.gr/oikonomia/story/281710/telos-to-taxisnet-sti-thesi-toy-to-myaade>

¹³ <https://www1.aade.gr/aadeapps3/myaade#!/arxiki>

¹⁴ <https://gsis.gr/dimosia-dioikisi/ked/webservices/iban-afm>

¹⁵ <https://howto.gov.gr/mod/book/view.php?id=1679>

Η διαλειτουργικότητα εκτοξεύτηκε από το 2021 κι έπειτα¹⁶. Ένας μακρύς κατάλογος διαδικτυακών υπηρεσιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και συγκεκριμένα του ΚΕ.Δ. παρουσιάζεται στην ιστοσελίδα της ΓΓΠΣ¹⁷. Ληξιαρχεία, εφορία (ΑΑΔΕ), ΗΔΙΚΑ, αστυνομία, τελωνεία, ΓΕΜΗ, ΕΡΓΑΝΗ, περιουσιολόγιο... τα πάντα διασυνδέονται.

¹⁶ <https://gsis.gr/dimosia-dedomena/statistika-kentroy-dialeitoyrgikotitas-ke-d>

¹⁷ <https://gsis.gr/dimosia-dioikisi/ke-d/webservices>

Το gov.gr

Η ομπρέλα που θα στεγάσει όλες τις υπηρεσίες του Δημοσίου είναι το gov.gr που τέθηκε σε λειτουργία από τον Μάρτιο του 2020, μόλις ξεκίνησε η πανδημία covid. *«Σε πρώτη φάση, το gov.gr λειτουργεί ως κατάλογος ηλεκτρονικών υπηρεσιών... Στην ολοκληρωμένη του μορφή το gov.gr θα αποτελέσει το κέντρο ψηφιακής εξυπηρέτησης που θα συγκεντρώνει όλες τις λύσεις και όσα πρέπει να γνωρίζουν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με το δημόσιο. Θα είναι δηλαδή, το ένα και μοναδικό σημείο επαφής πολιτών και επιχειρήσεων με το δημόσιο»¹⁸.*

Πίσω από το gov.gr δουλεύουν οι υπηρεσίες που παρέχει ο εγκέφαλος, δηλαδή ΓΓΠΣ και ΚΕ.Δ. Τα πράγματα συνεχίζουν να εξελίσσονται με την λειτουργία «κυβερνητικού νέφους» (cloud)¹⁹ και την χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI). Το 2020 εκδίδεται η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, το καταστατικό τρόπον τινά για την μετάβαση στην Ψηφιακή Ελλάδα²⁰. *«Ορισμένες από τις τεχνολογίες που συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό είναι οι ψηφιακές πλατφόρμες, το διαδίκτυο των πραγμάτων, το υπολογιστικό νέφος και η τεχνητή νοημοσύνη»²¹.* Υπεύθυνος για την υλοποίηση του Ψηφιακού Μετασχηματισμού της χώρας ορίστηκε ο Κ. Πιερρακάκης ως Υπουργός Επικρατείας με το καλημέρα της Κυβέρνησης Μητσοτάκη, το 2019.

Από το Υπ.Οικ. στην Ψηφιακή Διακυβέρνηση

Είδαμε στην ιστορική αναδρομή που προηγήθηκε, ότι τα πεδία ενδιαφέροντος του Υπουργείου Οικονομικών συγκέντρωσαν όλες τις νέες τεχνολογίες για την καταγραφή, έλεγχο και επεξεργασία της οικονομικής ζωής του τόπου. Βέβαια, αναπτύχθηκαν παράλληλα και άλλες ψηφιακές υπηρεσίες και συστήματα από άλλους οργανισμούς και Υπουργεία, αλλά όχι στον βαθμό που αυτό συνέβη στον τομέα των οικονομικών.

Έτσι, καθώς το ελληνικό δημόσιο οργανωνόταν γύρω από την οικονομία και τα συστήματά του εξελίχθηκαν και αυξήθηκαν στην ψηφιακή σφαίρα, «έφτασε η ώρα» να δημιουργηθεί ένα νέο Υπουργείο (Ψηφιακής Διακυβέρνησης) που θα παραλάβει τις σχετικές υπηρεσίες και τον τρόπο λειτουργίας τους από του από το ΥπΟικ για να τις αξιοποιήσει στο σύνολο των σχέσεων του Δημοσίου με τον πολίτη και τις επιχειρήσεις. Πραγματοποιήθηκε μία μεταμόσχευση: η καρδιά του ΥπΟικ χτυπά πλέον σε όλο το Ελληνικό Δημόσιο.

Το ΥΨΔ παρέλαβε έναν οργανισμό που αναπτυσσόταν σε βάθος δεκαετιών. Ήταν αδύνατο να αρχίσει πάλι από το μηδέν. Γι' αυτό και όλα περιστρέφονται γύρω από το taxisnet, την ΑΑΔΕ και τον ΑΦΜ. Για τον ΑΦΜ ειδικά, διαβάζουμε την ενδιαφέρουσα πληροφορία από το μακρινό 1998: *«Ο νέος Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) των Φυσικών, Νομικών Προσώπων και Ενώσεων Προσώπων περιλαμβάνει εννέα (9) αριθμητικά ψηφία. Για όσους*

¹⁸ <https://www.gov.gr/info/about-us>

¹⁹ <https://www.gsis.gr/dimosia-dioikisi/G-Cloud>

²⁰ <https://digitalstrategy.gov.gr/>

²¹ <https://bit.ly/3ZNQtIlg>. Αναλυτικότερα στον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/694 του Ευρ. Κοινοβουλίου «για τη θέσπιση του προγράμματος Ψηφιακή Ευρώπη», <https://bit.ly/3Yemulo>

διενεργούν *ενδοκοινοτικές συναλλαγές ή συναλλαγές με Τρίτες Χώρες, ο ΑΦΜ μπορεί να περιλαμβάνει πριν από τα αριθμητικά ψηφία μέχρι και τρεις ακόμη χαρακτήρες*» (ΥΑ 1027411/842/ΔΜ. ΦΕΚ Β193/3-3-1998, Άρθ. 1.1)²²!

Γνωρίζουμε ήδη ότι ο **Προσωπικός Αριθμός** είναι ένας επηυξημένος ΑΦΜ, αλλά δεν περιμέναμε ότι τα 3 ψηφία και μάλιστα προ του αριθμού, έχουν ήδη προβλεφθεί εδώ και 3 δεκαετίες! Και μάλιστα για τις εκτός Ελλάδος συναλλαγές. Σαν να λέμε ότι είναι το πρόθεμα που τον κάνει αναγνωρίσιμο στο εξωτερικό. Η ανωτέρω απόφαση τελικά καταργήθηκε με την έναρξη της ΠΟΛ. 1006/2014²³ που καθιέρωσε τον αποκλειστικά εννεαψήφιο ΑΦΜ²⁴. Μέσα σ' αυτήν την δεκαπενταετία πάντως, είναι πολύ πιθανόν να έχει αναπτυχθεί το σύστημα με τους τρεις επιπλέον χαρακτήρες και να τέθηκε σε αδράνεια με την άνω διαταγή, μέχρι νεωτέρας. Σε κάθε περίπτωση η «σύμπτωση» είναι αξιοσημείωτη και χρήζει διερεύνησης.

Θα μπορούσε να εξαγγελθεί ότι για την επαλήθευση της ταυτότητας των πολιτών θα αρκεί πλέον μόνον ο ΑΦΜ επαυξημένος κατά τρία ψηφία και να αποφευχθεί η όλη συζήτηση περί Προσωπικού Αριθμού. Προς τί η επιμονή για την δημιουργία ενός ξεχωριστού Μητρώου για έναν νέο αριθμό που όμως είναι ίδιος ο ΑΦΜ; Θα φανεί στη συνέχεια.

Κάθε αλλαγή στη λειτουργία και διοίκηση των πληροφοριακών συστημάτων είναι συνάρτηση της εξέλιξης των νέων τεχνολογιών και της πολιτικής κατάστασης στη χώρα. Η έναρξη και πρόοδος των μνημονίων, αλλά και ο covid επιφέρουν σημαντικότερες αλλαγές στα συστήματα αυτά και τη σχέση τους με τους πολίτες. Ειδικά από το 2015 κι έπειτα. Η ΑΑΔΕ, τα capital controls, η διαλειτουργικότητα, οι αναβαπτισμοί και αναδιαρθρώσεις της ΓΓΠΣ, το gov.gr κ.ά. ήρθαν σε περιόδους κρίσεων και επανεκκινήσεων. Τμήματα της ΓΓΠΣ που χρειάζονταν έξωθεν επίβλεψη από τους δανειστές, άλλαξαν διεύθυνση και υπήχθησαν στην ΑΑΔΕ, ενώ η υπόλοιπη ΓΓΠΣ εξακολούθησε υπό το ΥπΟικ και στη συνέχεια το ΥΨΔ. Ακόμα και τώρα η ΓΓΠΣ γράφει στις σελίδες της, όπως είδαμε, ότι **«διαχειρίζεται τα πληροφοριακά συστήματα όλων των υπηρεσιών του Υπουργείου ΨΔ, του ΥπΟικ και φιλοξενεί τα συστήματα της ΑΑΔΕ και άλλων φορέων της Δημόσιας Διοίκησης»**. Να υποθέσουμε ότι ενώ διαχειρίζεται τα λοιπά συστήματα, φιλοξενεί την ΑΑΔΕ, επειδή δεν είναι δική μας....

²² <https://www.forin.gr/articles/article/5548/arith-1027411842dm3-3-1998-upoxrewtikh-xorhghsh-arithmou-forologikou-mhtrwou-afm-kai-diadikasies-apodoshs-tou>

²³ http://elib.aade.gr/elib/view?d=/gr/ap/2013/1006_ETOUS_2014/

²⁴ Κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώνει με τη δική της νομοθεσία τη δομή του ΑΦΜ της (ΤΙΝ), για δε τις συναλλαγές εντός Ένωσης ο ΑΦΜ λαμβάνει ιδιαίτερο πρόθεμα σύμφωνα με τα πρότυπα ISO 3166-1.

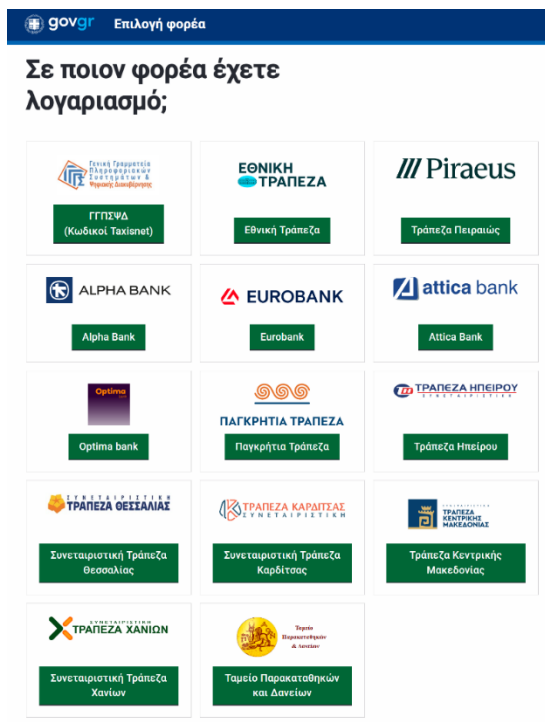
Λειτουργία και λογική του Π.Α.

Νόμος - κλειδί για ένα μεγάλο εύρος ζητημάτων ψηφιακής διακυβέρνησης που θα έπρεπε να γνωρίζαμε ήδη, είναι ο **N. 4727/2020**. Ο νόμος είναι κεφαλαιώδης όσο και ο τίτλος του: *Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) – Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις*. Ο κορονοϊός όμως και όσα συνέβησαν τότε, μας κράτησαν αιχμάλωτους μίας επιφανειακής επικαιρότητας, που μονοπωλούσε η πανδημία. Ο Π.Α. καθιερώνεται με αυτόν τον Νόμο και όχι με το αναμενόμενο Προεδρικό Διάταγμα, το οποίο θα σταθεί σε ζητήματα ασφαλείας.

Ο κάθε Τομέας του Δημοσίου (πλατφόρμα/υπηρεσία) έχει το δικό του Μητρώο με τους δικούς του αναγνωριστικούς αριθμούς (τομεακούς). Μέχρι σήμερα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτά τα συστήματα μέσω gov.gr ως χρήστες του taxisnet, όπως έχουμε δει. Στις ηλεκτρονικές μας αλληλεπιδράσεις με το Δημόσιο, αρκεί να πληκτρολογήσουμε username και password για να ταυτοποιηθούμε μέσω taxisnet στο ΚΕ.Δ. Μόλις γίνει αυτό, το taxisnet διά του ΚΕ.Δ. ξεκλειδώνει την κάθε υπηρεσία/πλατφόρμα που θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε, χωρίς γνωρίζει τις επόμενες κινήσεις μας. Εφαρμόζεται η ίδια μέθοδος αυθεντικοποίησης (oAuth 2.0) με τις πλατφόρμες γνωστών κοινωνικών δικτύων που επιτρέπουν πρόσβαση και χρήση με κωδικούς Τεχνολογικών Κολοσσών, πχ google (το δημοφιλές μήνυμα “continue with Google”). Παρόμοια χρησιμοποιούνται και οι ποικίλες εφαρμογές του Δημοσίου με την ταυτότητά μας από το taxisnet²⁵. Είναι σαν να λέει το ΚΕ.Δ.: «έχει λογαριασμό στο taxis, αφήστε τον να περάσει».

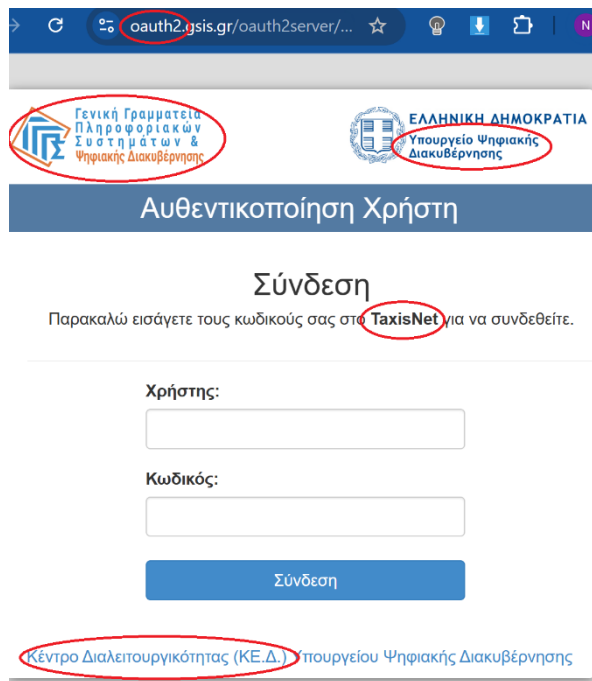
²⁵ ΥΑ 3981/2020: «Παροχή Υπηρεσίας Αυθεντικοποίησης Χρηστών oAuth2.0 σε Πληροφοριακά Συστήματα τρίτων Φορέων». Επίσης, βλ. <https://www.gsis.gr/dimosia-dioikisi/ked/webservices/oauth20> κ' oAuth2.0.PA

Ζητήθηκαν από τον “Φάκελο Υγείας” του gov.gr, τα **Αποτελέσματα διαγνωστικών εργαστηριακών εξετάσεων**, που δεν έχουν καμία σχέση με ΑΦΜ και τράπεζες. Εμφανίστηκε η ακόλουθη καρτέλα:

Το αποτέλεσμα της διασταύρωσης IBAN και e-banking: Οι τράπεζες εγγυώνται για την ταυτότητά μας στο Δημόσιο και μας ανοίγουν την πόρτα στις Υπηρεσίες του.

Και αφού επιλέξουμε τον απευθείας φορέα (ΓΓΠΣΣ - κωδικό Taxisnet):

Είναι όλα γραμμένα στην καρτέλα, η αυθεντικοποίηση με OAuth 2.0, η ΓΓΠΣ, το Υπουργείο, το taxisnet και το Κέντρο Διαλειτουργικότητας.

Από τη στιγμή της σύνδεσης με το taxisnet αναλαμβάνει ο ΑΦΜ το «ταίριασμα» με τις άλλες υπηρεσίες διά μέσου διαλειτουργικότητας. Θυμίζουμε ότι το taxisnet είναι το πιο ενημερωμένο, κομβικό, εξελιγμένο και πολυδουλεμένο σύστημα του δημοσίου ως αρχαιότερο

και δουλεύει με τον ΑΦΜ. Πάνω σ' αυτό άρχισε να στήνεται και να αναπτύσσεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός και όλο το ψηφιακό εποικοδόμημά του που διασυνδέει μητρώα και συστήματα μέσω του Κέντρου Διαλειτουργικότητας. Ο ΑΦΜ είναι ήδη ο προσωπικός αριθμός μας για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές μας με το Δημόσιο, αυτός που αναλαμβάνει την ταυτοποίηση και διασύνδεση.

Δεν αποτελεί έκπληξη επομένως ότι ο Προσωπικός Αριθμός είναι ένας ανεπτυγμένος ΑΦΜ.

Τα παραπάνω ωστόσο αφορούν τις ψηφιακές συναλλαγές που κάνουμε απομακρυσμένα με τη χρήση υπολογιστή. Τί γίνεται όμως με τις ζωντανές συναλλαγές με υπαλλήλους του Δημοσίου; Η ταυτοποίηση των φυσικών προσώπων δεν στηρίζεται στην εισαγωγή κωδικών. Ακολουθείται άλλη διαδικασία (επίδειξη ταυτότητας και ενέργειες του υπαλλήλου για διασταύρωση στοιχείων με χρήση των συστημάτων της υπηρεσίας του). Προκειμένου να εξασφαλιστεί ομοιομορφία στην χρήση των συστημάτων και την επαλήθευση ταυτότητας των πολιτών, το Δημόσιο αποφασίζει να περιορίσει τις ενέργειες του υπαλλήλου και να καθιερώσει μία παρόμοια -ως προς την ταυτοποίηση- λειτουργία με τις ψηφιακές συναλλαγές, που θα στηρίζεται στον ίδιο αριθμό, τον ΑΦΜ, αλλά επηυξημένο.

Ο πονοκέφαλος για το Ελληνικό Δημόσιο είναι ότι κάθε υπηρεσία διατηρεί μόνο τον δικό της τομεακό αριθμό και δεν επιτρέπεται να αποθηκεύει αριθμούς άλλων φορέων. Η **αρχή της ελαχιστοποίησης** επιβάλλει τον μικρότερο δυνατό αριθμό δεδομένων για την ταυτοποίηση των πολιτών²⁶. Πώς λοιπόν θα ταυτοποιούμαστε στις υπηρεσίες (πχ ΙΚΑ, Νοσοκομεία, ΚΕΠ) δίνοντας τον ΠΑ που δεν είναι ο τομεακός τους; Νομικά ζητήματα προκύπτουν. Το εμπόδιο προσπεράστηκε με μία «πονηριά». Με τη δημιουργία δηλαδή ενός Μητρώου ταυτοποίησης με δικό του τομεακό αναγνωριστικό (τον Προσωπικό Αριθμό), που θα περιλαμβάνει στη βάση δεδομένων του στοιχεία ταυτότητας και τους τρεις βασικούς αριθμούς του Δημοσίου: ΑΦΜ, ΑΜΚΑ, ΑΔΤ. Έτσι εξασφαλίζεται το «ζευγάριμα²⁷» όλων των δεδομένων του Μητρώου με τον Προσωπικό Αριθμό (ως τομεακό αναγνωριστικό) και το πρόβλημα λύνεται. Αρκεί η αναφορά του ΠΑ με επίδειξη ταυτότητας και το σύστημα θα κάνει παράλληλα ΚΑΙ ταυτοποίηση ΚΑΙ διασύνδεση αφού θα επιστρέφει τον τομεακό αριθμό της υπηρεσίας ώστε να συναλλαγούμε μαζί της. Θα δίνουμε ΠΑ και θα επιστρέφει ο ΑΜΚΑ.

Γιατί πονηριά;

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) από την αρχή έδειξε να «ενοχλείται» από τη συγκέντρωση προσωπικών δεδομένων σε ένα Μητρώο και σημειώνει ότι μπορούσαν τα συστήματα να έχουν διαφορετικό σχεδιασμό για την ταυτοποίηση των

²⁶ ΑΠΔΠΧ, Γνωμοδότηση 1/2-2-2024, σημείο Α5, σελ. 5, <https://bit.ly/3Umvse3>.

²⁷ Ν.4727/2020, Άρθ 11.3: «Η Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. είναι αποκλειστικά αρμόδια για την παροχή υπηρεσιών επαλήθευσης ταυτότητας των φυσικών προσώπων προς τους φορείς του δημόσιου τομέα και για την **αντιστοίχιση των Π.Α. με τους αναγνωριστικούς αριθμούς των μητρώων (ειδικούς τομεακούς αριθμούς) των φορέων του δημόσιου τομέα, ιδίως Α.Φ.Μ. και Α.Μ.Κ.Α...**».

πολιτών και επικαιροποίηση των στοιχείων τους²⁸. Επιπλέον γνωμοδότησε ότι **ο ΠΑ δεν αναγράφεται σε δημόσια έγγραφα**, πχ ταυτότητα²⁹, με το αιτιολογικό ότι δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη ούτε στο σχέδιο ΠΔ ούτε, κυρίως, στον Νόμο. Σχετικά με την βαρύτητα της Γνωμοδότησης της ΑΠΔΠΧ επί του Σχεδίου Διατάγματος, τονίζουμε ότι αυτή αποτελεί προϋπόθεση έκδοσής του, ως καθορίζεται από τον Ν.4727/2020, άρθ. 107, παρ. 6.

Από την άλλη μεριά, πληροφορούμαστε από τον Τύπο και διά στόματος του Υπουργού Ψηφιακής Διακυβέρνησης Δ. Παπαστεργίου ότι οι νέες ταυτότητες θα έχουν τυπωμένο τον Προσωπικό Αριθμό. Τί έχει συμβεί; Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε νόμιμο το σχέδιο του Προεδρικού Διατάγματος και απεφάνθη ότι ο ΠΑ είναι *“προδήλως χρηστικός”*³⁰, επειδή θα είναι ο αποκλειστικός αριθμός που θα χρησιμοποιούμε στις συναλλαγές μας με το Δημόσιο και μας απαλλάσσει από την απομνημόνευση πολλών αριθμών.

Μέχρι τη στιγμή συγγραφής του παρόντος, δεν έχουμε διαθέσιμη τη Γνωμοδότηση ΣτΕ, αλλά μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η αναφερόμενη «πρόδηλη χρηστικότητα» του ΠΑ, ανοίγει τον δρόμο για αναγραφή του στο Δελτίο Ταυτότητας -παρά την αντίθετη επ’ αυτού γνωμοδότηση της ΑΠΔΠΧ- διότι *«η εγγραφή του εξυπηρετεί μόνο στο να τον θυμόμαστε»* όπως υποκριτικά δήλωσε ο Υπουργός Ψ.Δ³¹. Ένας αριθμός που θα τυπώνεται στις ταυτότητες όχι γι’ άλλο λόγο, αλλά για να τον θυμόμαστε..! Οι ταυτότητες θα έχουν και χρήση post-it! Ο διαρκής τονισμός αυτής της ήσσονος σημασίας λεπτομέρειας (ότι γλυτώνουμε την απομνημόνευση) είναι αποπροσανατολιστικός, καθώς κρύπτει την βασική ιδιότητά του ως μελλοντικού αριθμού των νέων ταυτοτήτων. Διότι πώς αλλιώς είναι δυνατόν να εξηγηθεί μία ταυτότητα νέου τύπου, η οποία θα αναγράφει πάνω της τον κλασικό Αριθμό Δελτίου Ταυτότητας, αλλά κάπου πιο δίπλα θα περιέχει και τον «χρηστικό» Προσωπικό Αριθμό, που στο Μητρώο του περιλαμβάνει και τον ΑΔΤ κι επομένως δύναται να τον αντικαταστήσει! Δεν βγαίνει νόημα ούτε μπορεί να ονομάζεται «διευκόλυνση» η παρουσία δύο αριθμών στις ταυτότητες. Θέμα χρόνου επομένως η αντικατάσταση του ΑΔΤ με τον ΠΑ. Μένει να δούμε την τελική μορφή του Προεδρικού Διατάγματος σχετικά με την αναγραφή ή όχι του ΠΑ στις ταυτότητες, καθώς και την τελική μορφή αυτών των ταυτοτήτων.

Ενώ υπάρχουν εναλλακτικοί τρόποι ταυτοποίησης και επικαιροποίησης των δεδομένων, όπως υπονοεί η ΑΠΔΠΧ, το Υπουργείο επέμεινε στην υλοποίηση της συγκεκριμένης αρχιτεκτονικής για ένα νέο αποκλειστικό αριθμό που θα διασυνδέεται με τα τομεακά

²⁸ ΑΠΔΠΧ, ό.π., σημείο Α2: *...«θα μπορούσε, ενδεχομένως, να είχε εξεταστεί μία διαφορετική αρχιτεκτονική και να μην ήταν αναγκαία η τήρηση όλων των επιμέρους τομεακών αναγνωριστικών στο κεντρικό μητρώο ΠΑ. Το ζήτημα αυτό είχε ήδη επισημάνει κατά το παρελθόν η Αρχή, και μάλιστα προ του ΓΚΠΔ (βλ. Ετήσια Έκθεση της Αρχής για το 2012, σελ. 61), ενώ το επανέλαβε και κατά την προαναφερθείσα ανταλλαγή εγγράφων προ της ψήφισής του ν. 4727/2020».*

²⁹ Ό.π., σημείο Α5: *«Η Αρχή επισημαίνει ότι γνωμοδοτεί για το ΠΔ και αξιολογεί ως επαρκές το επίπεδο προστασίας της χρήσης του ΠΑ ως δεδομένου προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της παραπάνω αναφερόμενης επεξεργασίας (τήρηση της αρχής της ελαχιστοποίησης), με την παραδοχή ότι δεν αναγράφεται σε κάποιο δημόσιο έγγραφο».* Ο ΠΑ εμπεριέχει τον ΑΦΜ. Ο ελληνικός ΑΦΜ δεν αναγράφεται σε Δημόσια έγγραφα ταυτοποίησης, όπως διαβάζουμε στο Πληροφοριακό Δελτίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους TIN's (tax identification numbers) ανά Χώρα (https://ec.europa.eu/taxation_customs/tin/#/tin-country).

³⁰ Πρώτο Θέμα, «Προσωπικός Αριθμός: «Πράσινο φως» άναψε το ΣτΕ», στις 1/07/2024, <https://bit.ly/3XYNbsk>

³¹ <https://mindigital.gr/archives/6452>

αναγνωριστικά των επιμέρους φορέων, χωρίς να τα καταργεί. Προς τί η επιμονή; Με τη δημιουργία του νέου Μητρώου ταυτοποίησης, οδηγούμαστε εν τοις πράγμασι σε μία ταυτότητα αναλυτικότερη από το καθιερωμένο Δελτίο Ταυτότητας και κατά πολύ ισχυρότερη, που θα έχει ως κεφαλίδα τον **Π.Α, ο οποίος καθίσταται τομεακό αναγνωριστικό των ΑΜΚΑ, ΑΦΜ και ΑΔΤ**. Τομεακό αναγνωριστικό των τομεακών αναγνωριστικών!

Γι' αυτό άλλωστε αναγράφεται στον Νόμο 4727/2020 (και το Σχ. Διατάγματος) ότι η ΓΓΠΣ είναι αρμόδια για την αντιστοίχιση του ΠΑ με τους τομεακούς αριθμούς με σκοπό την επίτευξη διαλειτουργικότητας³². Η ακροτελεύτια αυτή φράση φαίνεται ακατανόητη ή και εσφαλμένη στην ΑΠΔΠΧ η οποία παρατηρεί ότι η διαλειτουργικότητα ήδη υφίσταται και δεν έχει ανάγκη τον ΠΑ! Ως εκ τούτου εισηγείται την απαλοιφή της ή ακριβέστερη επαναδιατύπωσή της. Δεν γνωρίζουμε εάν τελικά θα απαλειφθεί η φράση, παραμένει πάντως χρήσιμη για την κατανόηση της λειτουργίας του ΠΑ: Εάν στους φορείς του Δημοσίου δεν επιτρέπεται αφενός κοινός τομεακός αριθμός και αφετέρου η αποθήκευση άλλων αριθμών πλην των δικών τους, τότε το εμπόδιο θα ξεπεραστεί με το νέο Μητρώο και τη διαλειτουργικότητα.

Αυτό που δεν πέτυχε ο Ε.Κ.Α.Μ. το 1986, το πετυχαίνει ο Π.Α. με πολλή τέχνη. Ο χοντροκομμένος Ν. 1599/1986 περί Νέου Τύπου Ταυτότητας προέβλεπε για τον Ε.Κ.Α.Μ. ότι θα αποτελούσε «τον αριθμό των ληξιαρχικών πράξεων, του δελτίου ταυτότητας, του εκλογικού βιβλιαρίου, του διαβατηρίου, του ασφαλιστικού βιβλιαρίου, του φορολογικού μητρώου, της άδειας ικανότητας οδηγού, του μητρώου αρρένων, του προξενικού μητρώου, του δημοτολογίου και του εκλογικού καταλόγου»! Όλα γίνονται ένα. Ήταν αδύνατον από άποψη προστασίας προσωπικών δεδομένων, ένας αριθμός να αποτελεί το κοινό αναγνωριστικό όλων αυτών των μητρώων. Σαν να λέμε ότι όλα τα διαμερίσματα κτιρίου έχουν την ίδια κλειδαριά και ανοίγουν με το ίδιο κλειδί. Σταθμίζοντας τον κακό σχεδιασμό με τις αντιδράσεις των πολιτών τότε, οι κυβερνήσεις έκαναν πίσω και πέταξαν τον Νόμο στα αζήτητα. Έτσι φτάνουμε, μετά από πολυετή εξέλιξη και σχεδιασμό των συστημάτων, στον Π.Α. που είναι ένας μεν για όλα τα συστήματα, αλλά χωρίς να καταργεί τους τομεακούς αναγνωριστικούς αριθμούς! Ο Ε.Κ.Α.Μ. τελικά δεν λησμονήθηκε ούτε καταργήθηκε: επανασχεδιάστηκε³³.

Με τη διαλειτουργικότητα ο Π.Α. έχει αμέτρητες δυνατότητες. Η ενδεχόμενη αντιστοίχισή του με βιομετρικά χαρακτηριστικά (εικόνα προσώπου, ίριδα, δακτυλικά αποτυπώματα), ηχώχρωμα κ.ο.κ, ανεβάζει το επίπεδο ταυτοποίησης ακόμη περισσότερο. Και μόνο με την παρουσία του ο πολίτης θα μπορεί να ταυτοποιείται εφόσον επιτρέπει ο νόμος. Η τεχνολογία πάντως υπάρχει.

³² Ό.π. 11.3: Το Μητρώο αναπτύσσεται με σκοπό την «παροχή υπηρεσιών επαλήθευσης ταυτότητας των φυσικών προσώπων προς τους φορείς του δημόσιου τομέα και την αντιστοίχιση των Π.Α. με τους αναγνωριστικούς αριθμούς των μητρώων (ειδικούς τομεακούς αριθμούς) των φορέων του δημόσιου τομέα για την επίτευξη διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων των φορέων αυτών..».

³³ «Ο Προσωπικός Αριθμός είναι ένα πέμπτο νόμικο, αυτό είναι η αλήθεια, αλλά ο σκοπός είναι να καταργηθούν σιγά-σιγά τα άλλα 4. Δεν θέλαμε να γίνει αυτό σε μία νύχτα, γιατί καταλαβαίνετε τι αναστάτωση θα προκαλούσε αν λέγαμε “ξεχάστε τους άλλους αριθμούς”. Εισάγουμε τον προσωπικό αριθμό, διορθώνουμε τα μητρώα μας, και στη συνέχεια πάμε να δώσουμε περισσότερες χρήσεις, έτσι ώστε στην πράξη ο Προσωπικός Αριθμός να σαρώσει και να εξαφανίσει τους υπόλοιπους αριθμούς, οι οποίοι θα είναι κάπου χωμένοι στα μητρώα». Δ. Παπαστεργίου στη Βραδυνή της Κυριακής (10/08/2024)

Ο Π.Α. σε διαβούλευση

Το Ν/Σ για τον Κώδικα Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ο ψηφισθείς Ν.4727/2020), τέθηκε σε διαβούλευση από 10/7/2020 έως 17/7/2020³⁴. Κανείς δεν πήρε είδηση! Είχαν μόλις αρθεί οι σκληρές καραντίνες κι ο κόσμος αναζητούσε αέρα να αναπνεύσει. Ιδανικός καιρός για διαβούλευση μιάς εβδομάδας! Το **άρθρο 11** για τον Π.Α. συγκέντρωσε 6 σχόλια όλα κι όλα. Από τις προτάσεις που **δ ε ν** ενσωματώθηκαν τελικά στον Νόμο, αντλούμε τα εξής ενδιαφέροντα:

1. Στο σ χ έ δ ι ο νό μ ο υ ο ΠΑ είναι **αριθμός ταυτοποίησης** των φυσικών προσώπων στις συναλλαγές τους με το Δημόσιο. Στον Ν ό μ ο τελικά ο ΠΑ ορίζεται ως ο **αριθμός υποχρεωτικής επαλήθευσης της ταυτότητας** των φυσικών προσώπων κλπ. Το πρώτο περιγράφει ταυτότητα, ενώ το δεύτερο -σαφώς διπλωματικότερο- επαληθεύει την ταυτότητα.
2. Ο ΠΑ αποτελείται από 9 ψηφία στο σχέδιο νόμου και όχι 12 όπως τελικά καθιερώθηκε.
3. Η **έκδοση του ΠΑ γίνεται μέσω** του πληροφοριακού συστήματος της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (**Α.Α.Δ.Ε.**). **Ο ΑΦΜ των φυσικών προσώπων αποτελεί τον ΠΑ αυτών.** Για όσους έχουν μόνο ΑΜΚΑ, εφεξής χορηγείται και ο ΠΑ.

Ο 4727/2020 τελικά δεν αναφέρει τίποτε, αλλά αναθέτει τα σχετικά με τη χορήγηση στο ΠΔ που περιμένουμε. Το Σχέδιο του ΠΔ για το θέμα γράφει: «*Στην περίπτωση που το φυσικό πρόσωπο δεν διαθέτει ενεργό Α.Φ.Μ., αλλά διαθέτει ενεργό Α.Μ.Κ.Α., η Γ.Γ.Π.Σ.Ψ.Δ., κατόπιν αιτήματος του φυσικού προσώπου, ειδοποιεί την Α.Α.Δ.Ε. μέσω διαλειτουργικότητας, προκειμένου να προχωρήσει στην απόδοση Α.Φ.Μ. με βάση τα επιβεβαιωμένα στοιχεία του φυσικού προσώπου. Η Γ.Γ.Π.Σ.Ψ.Δ. ενημερώνεται για τον Α.Φ.Μ. του προσώπου από την Α.Α.Δ.Ε. μέσω διαλειτουργικότητας και ακολούθως παράγει τα πρώτα τρία (3) αλφαριθμητικά ψηφία, ολοκληρώνοντας την έκδοση του Π.Α.*».

Επομένως, στον αρχικό σχεδιασμό ο ΠΑ ταυτίζεται με τον ΑΦΜ και γι' αυτό ακριβώς εκδίδεται από την ΑΑΔΕ, που είναι αρμόδια για τη χορήγησή του. Ο ψηφισθείς σχεδιασμός φαίνεται ότι αναθέτει την έκδοση του ΠΑ (την ολοκλήρωση της έκδοσης) στην ΓΓΠΣ.

4. Ο ΠΑ θα αντικαταστήσει τον ΑΦΜ και τον ΑΜΚΑ των φυσικών προσώπων σταδιακά και με πλήρη αντικατάσταση εντός μιας διετίας.

Αντικατάσταση σημαίνει κατάργηση;

Πράγματι, η δημιουργία μητρώου ΠΑ εξασφαλίζει αντικατάσταση αλλά χωρίς κατάργηση. Εάν καταργηθούν ΑΜΚΑ και ΑΦΜ, τότε θα χρειαστεί επανασχεδιασμός των συστημάτων, πράγμα μάλλον απίθανο γιατί θα πρέπει να ξεκινήσουν όλα από την αρχή. Τί νόημα θα είχε άλλωστε ένα Μητρώο με κατηγορημένους τομεακούς αριθμούς; Η κατάργηση επίσης θα επανέφερε την έωλη λογική του ΕΚΑΜ «όλα ένα»³⁵. Επαναλαμβάνουμε τη δήλωση

³⁴ <http://www.opengov.gr/digitalandbrief/?p=1932>

³⁵ «Οι φορείς του δημόσιου τομέα αποδίδουν στα φυσικά πρόσωπα αναγνωριστικούς αριθμούς των μητρώων τους, σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τον εκάστοτε φορέα και την απόδοση ειδικών αναγνωριστικών αριθμών, διασφαλίζοντας τη διαλειτουργικότητα των μητρώων τους με το Κέντρο Διαλειτουργικότητας (ΚΕ.Δ.) της Γ.Γ.Π.Σ.Ψ.Δ.». (άρθ. 7 §9 σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος).

Παπαστεργίου στη Βραδυνή: “σκοπός είναι να **καταργηθούν** σιγά-σιγά τα άλλα 4 (τομεακοί αριθμοί). Δεν θέλαμε να γίνει αυτό σε μία νύχτα... Στην πράξη ο Προσωπικός Αριθμός... θα εξαφανίσει τους υπόλοιπους αριθμούς, οι οποίοι θα είναι κάπου **χωμένοι στα μητρώα**” (βλ. σημ. 33). Άρα για λίγα χρόνια ακόμα θα χρησιμοποιούνται ΑΜΚΑ και ΑΦΜ στις συναλλαγές μας για ταυτοποίηση και μετά ξεκινά η δικτατορία του Π.Α. Προσοχή: θα καταργηθούν στις συναλλαγές μας, όχι όμως και από τα Μητρώα των φορέων τους.

Ο ΑΦΜ συμφέρει

Είτε περιλαμβάνει τον ΑΦΜ είτε όχι, ο ΠΑ έχει τις δυνατότητες που αναφέραμε. Γεννιέται το ερώτημα: Αν αντιλαμβανόμαστε σωστά τη λογική και τον μηχανισμό του ΠΑ, αυτός εξαρτάται περισσότερο από τη διαλειτουργικότητα και λιγότερο από τον ΑΦΜ. Γιατί τότε να επιλεγεί ο ΑΦΜ ως το κυρίως σώμα του ΠΑ, ενώ θα μπορούσε να είναι ένας οποιοσδήποτε άλλος αριθμός; Τελικά ταυτίζεται ο ΠΑ με τον ΑΦΜ;

Τα δεδομένα είναι τα εξής:

α. Ο ΑΦΜ ήδη χρησιμοποιείται από τα συστήματα στις ηλεκτρονικές μας συναλλαγές ως στοιχείο επαλήθευσης.

β. Από 1998 έως το 2014 ο ΑΦΜ είχε δυνατότητα επέκτασης του αριθμού των ψηφίων του κατά τρία για τις εκτός Ελλάδος συναλλαγές. Είναι πιθανό να αναπτύχθηκαν τα συστήματα με τρόπο ώστε εμείς να χρησιμοποιούμε μόνο τα τελευταία 9 ψηφία -τον παραδοσιακό ΑΦΜ- επειδή τα τρία πρώτα είναι εξ ορισμού μηδενικά (0). Να γράφουμε δηλαδή τον ΑΦΜ εννεαψήφιο, πχ. 888777444, αλλά το σύστημα να τον αναγνωρίζει ως 000888777444.

γ. Εάν ταυτίζονται, τότε δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνεται ο ΑΦΜ στο Μητρώο ΠΑ.

δ. Το υπό διαβούλευση άρθρο 11 περί Π.Α. του Ν/Σ για τον Κώδικα Ψηφιακής Διακυβέρνησης που είδαμε πάνω, ταύτιζε ΠΑ και ΑΦΜ και μάλιστα τον καθόριζε ως εννεαψήφιο. Ωστόσο αυτό δεν εγκρίθηκε.

Συμπέρασμα:

Ο ΠΑ αρχικά σχεδιάστηκε ώστε να ταυτίζεται με τον ΑΦΜ και αυτό εξυπηρετεί το Δημόσιο διότι είναι ήδη εν χρήσει για την ταυτοποίησή μας στις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Ωστόσο, η απόδοση του ίδιου τομεακού αναγνωριστικού σε δύο μητρώα αποτελεί νομικό σολοικισμό και σφάλμα προγραμματισμού. Τελικώς ο ΑΦΜ επιλέγεται να γίνει ο βασικός κορμός του ΠΑ για να διατηρηθεί ενιαία η μέθοδος ταυτοποίησης από το Δημόσιο και σε συνέπεια με την προϋπάρχουσα δομή ταυτοποίησης στις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Η προτεινόμενη χρήση τριψήφιου προθέματος εξασφαλίζει τη διαφοροποίηση κατ' ελάχιστον των δύο αριθμών (ΠΑ και ΑΦΜ), ώστε διακρινόμενοι να διατηρούν την οργανική τους συνάφεια, με αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση α) των υπολογιστικών χρόνων και β) της καταπόνησης των συστημάτων³⁶. Με λίγα λόγια συμφέρει και βολεύει. Παρόλα αυτά και χάρη στην διαλειτουργικότητα, θα μπορούσε μελλοντικά ο Π.Α. να απαγκιστρωθεί από τον ΑΦΜ.

³⁶ Ν. 4727/2020, άρθ. 11.7: «Όταν σύμφωνα με τη νομοθεσία απαιτείται η συλλογή και επεξεργασία του Α.Φ.Μ., ιδίως για φορολογικούς ή τελωνειακούς σκοπούς ή για σκοπούς είσπραξης δημοσίων εσόδων χρησιμοποιούνται και αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας μόνο τα τελευταία εννέα (9) αριθμητικά στοιχεία του Π.Α.»

Η Γνωμοδότηση της ΑΠΔΠΧ

Τώρα που το υπόβαθρο του Π.Α. έχει γίνει λίγο πιο κατανοητό, μπορούμε να εννοήσουμε καλύτερα τις παρατηρήσεις της Αρχής.

- Επί του Νόμου 4727/2020, η ΑΠΔΠΧ «αδειάζει» την Κυβέρνηση παρατηρώντας ότι δεν της ζητήθηκε να γνωμοδοτήσει, αλλά δεν ενημερώθηκε γι' αυτόν παρά μόνο όταν τέθηκε σε διαβούλευση (της μίας θερινής εβδομάδας). Τελικώς ψηφίστηκε ενώ εκκρεμούσαν και άλλες διευκρινίσεις.
- Η ΑΠΔΠΧ εκ προοιμίου απορεί με την λογική του Προσωπικού Αριθμού η οποία συγκεντρώνει σε ένα σημείο (στο Μητρώο ΠΑ) δεδομένα που χρησιμοποιούν οι πολίτες για διαφορετικούς σκοπούς και σε διαφορετικούς τομείς. Τί δουλειά έχει ΑΦΜ και ΑΜΚΑ στο ίδιο μητρώο; Αναρωτιέται. Τώρα ξέρουμε.
- Εφόσον το πρόβλημα που λύνεται (υποτίθεται) με τον Π.Α. είναι η επικαιροποίηση των προσωπικών δεδομένων, θα μπορούσε η επικαιροποίηση αυτή στα επί μέρους μητρώα να επιτρέψει άλλη αρχιτεκτονική και να μην χρειαζόταν αυτή η συγκέντρωση δεδομένων στο κεντρικό μητρώο ΠΑ. Το πρόβλημα λύνει η διαλειτουργικότητα.
- Ο σκοπός του Π.Α. (δηλαδή η ταυτοποίηση των φυσ. προσ. προς το Δημόσιο) πρέπει να παραμείνει και στο μέλλον ως ο μοναδικός σκοπός επεξεργασίας. Αλλιώς, θα χρειαστεί άλλος νόμος.
- Ο Π.Α. δεν θεωρείται δεδομένο ταυτοποίησης, αλλά στοιχείο επαλήθευσης ταυτότητας για το Δημόσιο. Με την ιδιότητά του αυτή αναφέρεται ως δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα (όπως είναι ο ΑΦΜ ή ΑΜΚΑ).
- Ο ΠΑ ως δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα δεν αναγράφεται σε δημόσιο έγγραφο (ταυτότητα), με βάση την αρχή της ελαχιστοποίησης.
- Οι Δημόσιοι φορείς δεν χρειάζονται πολλαπλά τομεακά αναγνωριστικά, αρκεί ένα.
- Ο ΠΑ δεν χρησιμοποιείται για αυθεντικοποίηση σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες. Αν ναι, τούτο πρέπει να περιληφθεί στο ΠΔ.
- Ασάφειες στη διάκριση έκδοσης και χορήγησης του ΠΑ. (άρθ. 7).
- Περί των κινδύνων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ: *«τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, μεταβολή, άνευ αδείας κοινολόγηση ή προσπέλαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάστηκαν, αποθηκεύτηκαν ή υποβλήθηκαν κατ' άλλο τρόπο σε επεξεργασία η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε σωματική, υλική ή μη υλική βλάβη»*³⁷. Οι περιγραφόμενες καταστάσεις δεν είναι τρομολαγνεία ή συνωμοσιολογία, αλλά πραγματικοί κίνδυνοι σύμφωνα με τους «σοφούς» της ΕΕ.

³⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

Το Μητρώο Π.Α, σύμφωνα με το Σχέδιο του Π.Δ. θα περιλαμβάνει:

- α) Προσωπικό αριθμό (Π.Α.)
- β) Όνομα
- γ) Επώνυμο
- δ) Πατρώνυμο
- ε) Μητρώνυμο
- στ) Ημερομηνία Γέννησης
- ζ) Τόπο Γέννησης
- η) Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.)
- θ) Αριθμό Δελτίου Ταυτότητας, εφόσον το φυσικό πρόσωπο διαθέτει
- ι) Αριθμό Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.)

Τα παραπάνω αντλούνται μέσω Διαλειτουργικότητας από:

- α) Μητρώο Πολιτών του Υπουργείου Εσωτερικών
- β) Φορολογικό Μητρώο του Υπουργείου Οικονομικών που τηρεί η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)
- γ) Ασφαλιστικό Μητρώο ΑΜΚΑ-ΕΜΑΕΣ που τηρεί η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. (Η.Δ.ΙΚ.Α.)
- δ) Μητρώο Δελτίων Ταυτότητας Ελλήνων Πολιτών που τηρεί η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη
- ε) Μητρώο Πολιτών Τρίτων Χωρών που τηρεί το Υπουργείο Μετανάστευσης
- στ) Μητρώο Ασύλου που τηρεί το Υπουργείο Μετανάστευσης.

Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι με τον τρέχοντα σχεδιασμό δεν προκύπτει ότι το Μητρώο Π.Α ή οιοσδήποτε άλλος φορέας, Γραμματεία, Υπηρεσία ή πρόσωπο είναι δυνατόν να γνωρίζουν σε βάθος και παράλληλα το περιεχόμενο όλων των βάσεων με τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα των πολιτών.

Με την καθιέρωση και χρήση του Προσωπικού Αριθμού (ΠΑ) είναι φανερό πως οδεύουμε προς μία ταυτότητα νέου τύπου, με εξαιρετικά διευρυμένες λειτουργίες και δυνατότητες. Αναρωτιόμαστε εάν το πρόβλημα είναι τελικά ο ΠΑ ή η Διαλειτουργικότητα που δύναται να εξασφαλίσει όποιο είδος ταυτοποίησης θέλουμε, ακόμα και χωρίς ΠΑ. Κάθε ενοποίηση ή διαμοιρασμός υπηρεσιών πραγματοποιείται μέσω διαλειτουργικότητας η οποία βρίσκεται σε λειτουργία εδώ και χρόνια χρησιμοποιούμενη υφ' απάντων, ιδιωτών, φορέων, ιδρυμάτων, εργοδοτών, τραπεζών κλπ. Ο ΠΑ είναι πέραν πάσης αμφιβολίας μία **στοχευμένη διαλειτουργικότητα** για τη δημιουργία κάρτας πολίτη - υπερταυτότητας, ικανής για οποιοδήποτε τύπο συναλλαγής. Ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε τον ΑΦΜ ως αριθμό της ταυτότητας, όπερ προσέκρουε στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων της Ε.Ε³⁸. Με την

³⁸ Άρθ. 5, 1β του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων: «Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (σημ. ΑΦΜ) συλλέγονται για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και δεν υποβάλλονται σε **περαιτέρω** επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς». Ένας προβληματισμός γεννάται σχετικά με το αν τα παραπάνω βρίσκουν άραγε εφαρμογή και στην χρήση του ΑΦΜ μετά κωδικών taxis για την επίτευξη διαλειτουργικότητας.

καθιέρωση του «υβριδικού» ΠΑ, η Κυβέρνηση λύνει το πρόβλημα με το χαμηλότερο κόστος και χωρίς την απεμπόληση του ΑΦΜ. Μέχρι την ολοκληρωτική επιβολή του, θα παρουσιάζεται σαν μία ευκολία που απλουστεύει τις διαδικασίες ταυτοποίησης βοηθώντας πολίτες και υπαλλήλους του Δημοσίου.

Ε π ί λ ο γ ο ς

Χειροπέδες για όλους.

Οι ομολογουμένως μεγάλες προσπάθειες παροχής περιβάλλοντος ασφάλειας στα πληροφοριακά συστήματα αποτελούν δείκτη για το μεγάλο διακύβευμα της συσσώρευσης και έκθεσης των προσωπικών δεδομένων εκατομμυρίων ανθρώπων. Η ανθρώπινη ζωή «κβαντοποιήθηκε», ψηφιοποιήθηκε και χώρεσε σε μέσα αποθήκευσης. Έγινε στόχος νόμιμης και παράνομης επεξεργασίας και κερδοφορίας. Και όσο ενοποιούνται τα δεδομένα, θα βρισκόμαστε όλο και περισσότερο εκτεθειμένοι σε εκείνους που επεξεργάζονται τα δεδομένα μας νομίμως ή παρανόμως. Με το πρόσχημα της πρόληψης και αντιμετώπισης των εγκληματικών ενεργειών, θεσπίζονται ολοένα αυστηρότερα μέτρα και επιτήρηση που περιορίζουν τη ζωή των πολιτών σε βαθμό ασφυξίας.

Πάμε μπροστά;

Ο κίνδυνος τελικά δεν βρίσκεται στις κακόβουλες ενέργειες τρίτων, αλλά κυρίως στην φιλοσοφία της επικοινωνίας μας με το περιβάλλον μας, οριζοντίως και καθέτως. Έχουμε ξεμακρύνει οριστικά από το πεδίο και τη λογική της εξυπηρέτησης. Είμαστε θεληματικά παραδομένοι, σαν υπνωτισμένοι, σε μία ανεξέλεγκτα αναπτυσσόμενη τεχνολογία που «κερνάει» εμπειρίες και καινοτομίες γαργαλώντας τις αφίκορες διαθέσεις μας. Εθισμένοι σε ένα πολιτισμό αναβαθμίσεων. Δεν ορίζουμε πια τις μηχανές, τουναντίον οι μηχανές καθορίζουν και ιχνηλατούν την ζωή μας. Η διακυβέρνηση ανθρώπων και λαών είναι πλέον αυτόματη, απρόσωπη, αφιλόξενη, απάνθρωπη... με μία λέξη ψηφιακή. Η παραγωγική διαδικασία εκτοπίζει μέχρι απαλείψεως τον ανθρώπινο παράγοντα, αποστερώντας την χαρά της εργασίας, επικοινωνίας και δημιουργίας.

Ο πολίτης έχει εκφυλιστεί σε μία ασπρόμαυρη, άφωνη και άψυχη καρικατούρα με υποχρεώσεις προς το Δημόσιο και την εργοδοσία του. Προσωπικός του χώρος και χαρά -το μικρό του κλουβάκι-, η διαμόρφωση και εξασφάλιση της καταναλωτικής του ιδιοσυγκρασίας, που έμαθε να ονομάζει «δικαιώματά» του. Η ανθρωπότητα δεν δείχνει να έχει άλλο προσανατολισμό από την κατανάλωση. Καταναλώνει και καταναλώνεται.

Δυστοπία.

Το Δημόσιο, πιο απομακρυσμένο από ποτέ, είναι μία ψηφιακή μηχανή έκδοσης πιστοποιητικών και καταχώρησης δεδομένων. Οι ανεξάρτητες αρχές, επίτροποι ξένων κέντρων εξουσίας, έχουν τον απόλυτο δημοσιονομικό, φορολογικό και οικονομικό έλεγχο στον τόπο. Υπογράφουν τα εκκαθαριστικά μας και ησυχάζουν μόνο όταν οι πολίτες, που τινάζουν κρατώντας τους ανάποδα, δεν έχουν τίποτε άλλο να βγάλουν από τις τσέπες τους. Ο σκληρός και αδηφάγος ιδιωτικός τομέας εισχωρεί στις δομές του Δημοσίου, Υγείας, Εκπαίδευσης, Ασφάλισης, Μεταφορών, Ενεργείας και όπου αλλού. Οι δε τράπεζες αποτελούν βραχίονα, εδώ και χρόνια, της κρατικής μηχανής. Κάθε επίσκεψη στους μιαρούς αυτούς ναούς του Μαμμωνά,

αφήνει όλο και πιο ζωηρή την πικρή αίσθηση ότι τα χρήματά μας δεν μας ανήκουν. Μέσα σε αυτό το απόλυτα αφιλόξενο και εχθρικό περιβάλλον, των παραθύρων διαλόγων, των ηχογραφημένων μηνυμάτων και της επικοινωνίας με συνθετικές φωνές που ενημερώνουν ότι οι συνομιλίες μας καταγράφονται, οι χαρακτήρες των καφκικών διηγημάτων μοιάζουν με ξέγνοιαστα και ανέμελα παιδιά.

Ξεγύμνωμα.

Η μεγαλόστομη έκφραση που χρησιμοποιείται για την πολιτική μετάλλαξη του κόσμου, «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» δίνει τον προσανατολισμό της αντίληψης των πραγμάτων: αριθμοποίηση, κωδικοποίηση, αρχειοθέτηση, διασύνδεση. Γινόμαστε δεδομένα: δημοτολογικά, βιομετρικά, ιατρικά, φορολογικά, ασφαλιστικά, εργασιακά, περιουσιακά. Ακόμα κι ο τρόπος που υπογράφουμε καταχωρίζεται. Ποιος υγιής και εχέφρων νους μπορεί να δεχτεί μία τέτοια κατάσταση, εκτός κι αν εκουσίως παραδίδει την ελευθερία και αξιοπρέπειά του για να του μετρούν το πρόσωπο, τα αποτυπώματα, τα μεροκάματα, την κατάσταση της υγείας του και το πορτοφόλι του, προκειμένου να απολαύσει τα αγαθά που αυτά του ξεκλειδώνουν; Ο ξεφτισμένος, παραδόπιτος και γεωγραφικά νεοέλληνας, με χαρά και περηφάνεια θα δεχτεί τα πάντα. Ο Ορθόδοξος Έλληνας αντιστέκεται. Ο Προσωπικός Αριθμός είναι το κλειδί του Ψηφιακού Μετασχηματισμού, που έρχεται με παραπλανητικές υποσχέσεις και κυβερνητικές μεθοδεύσεις. Απαράδεκτος!